

DANYLO HALYTSKY LVIV NATIONAL

MEDICAL UNIVERSITY

Department of Ukrainian Studies

UKRAINIAN LANGUAGE

(professional direction)

Main part

EXERCISES FOR PRACTICAL CLASSES

of the Ukrainian language

for foreign students of the 2nd year of the English-speaking

department of the speciality

222 «General Medicine»

УКРАЇНСЬКА МОВА

(за професійним спрямуванням)

Основна дисципліна

ВПРАВИ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

з української мови

для іноземних студентів 2 курсу

англомовного відділення спеціальності

222 «Медицина»

Lviv 2023

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
Кафедра українознавства

УКРАЇНСЬКА МОВА
(за професійним спрямуванням)
Основна дисципліна

ВПРАВИ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
для іноземних студентів
2 курсу
англомовного відділення
спеціальності
222 «Медицина»

Обговорено та ухвалено на засіданні методичної комісії
кафедри українознавства (протокол № від 2022 року)

Затверджено профільною методичною комісією
гуманітарних дисциплін (протокол №1 від 31.08.2022 року)

Львів 2023

УДК 811.161.2 (072)

Є 96

Матушак І.Р., Чикайло І.В.

Українська мова (за професійним спрямуванням):

вправи для практичних занять з української мови для іноземних студентів 2 курсу англomовного відділення спеціальності 222 «Медицина»: навчальний посібник / Укладач: доцент Матушак І.Р., ст.викл. Чикайло І.В. Львів: Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2023. 96 с.

Навчальний посібник охоплює лексичний та граматичний матеріал, що покликаний розвинути професійно-орієнтовані навички у майбутніх лікарів. Вивчення анатомічної термінології уможливить вдосконалення набутих знань, що зреалізуються на медичній практиці. У навчальному посібнику, з огляду на граматичні конструкції, структурно висвітлено б систем людського організму. Поєднання граматичного підходу із поданням медичного матеріалу сприятиме досягненню доброго результату роботи на практичних заняттях студентів-іноземців.

Кожну тему оформлено однотипно з урахуванням рекомендованої літератури до кожного заняття.

Адресовано іноземним студентам англomовного відділення закладів вищої медичної освіти, які навчаються за спеціальністю 222 «Медицина».

Обговорено та ухвалено на засіданні методичної комісії
кафедри українознавства
(протокол №10 від 31 травня 2022 року)
Затверджено профільною методичною комісією
гуманітарних дисциплін (протокол № 4 від 31 травня 2022 року)

© Львівський національний медичний
університет імені Данила Галицького, 2022

© Ірина Матушак, Ігор Чикайло, 2022

©Кафедра українознавства, 2022

З М І С Т

Передмова	10
LESSON 1. Anatomical terminology is a component of medical terminology. Concept of term. / Анатомічна термінологія – складова медичної термінології. Поняття термін	11
LESSON 2. Anatomical terminology is a component of medical terminology. Concept of term. / Анатомічна термінологія – складова медичної термінології. Поняття термін	15
LESSON 3. Human body. Instrumental, accusative, genitive and locative cases of nouns. Definition of the subject. Grammatical constructions: <i>ЩО? –ЩО?, ЩО?- це ЩО?, ЩО? називається ЧИМ?</i> /Тіло людини. Орудний, знахідний, родовий і місцевий відмінки іменників. Визначення предмета. Граматичні конструкції: <i>ЩО? –ЩО?, ЩО?-це ЩО?, ЩО? називається ЧИМ?</i>	19
LESSON 4. Human body. Instrumental, accusative, genitive and locative cases of nouns. Definition of the subject. Grammatical constructions: <i>ЩО? –ЩО?, ЩО?- це ЩО?, ЩО? називається ЧИМ?</i> /Тіло людини. Орудний, знахідний, родовий і місцевий відмінки іменників. Визначення предмета. Граматичні конструкції: <i>ЩО? –ЩО?, ЩО?-це ЩО?, ЩО? називається ЧИМ?</i>	23
LESSON 5. Musculoskeletal system: skeleton, bones, joints. Characteristics of the subject by structure. Grammatical constructions: <i>ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? утворює ЩО? Complex words / Опорно-рухова система: скелет, кістки,</i>	

суглоби. Характеристика предмета за структурою. Граматичні конструкції: ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? утворює ЩО? Складні слова 26

LESSON 6. Musculoskeletal system: skeleton, bones, joints. Characteristics of the subject by structure. Grammatical constructions: ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? утворює ЩО? Complex words / Опорно-рухова система: скелет, кістки, суглоби. Характеристика предмета за структурою. Граматичні конструкції: ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? утворює ЩО? Складні слова 31

LESSON 7. Musculoskeletal system: muscles. Characteristic and division of objects according to external and internal features. Grammatical constructions: до ЧОГО? прикріплюється ЩО? / Опорно-рухова система: м'язи. Характеристика і поділ предметів за зовнішніми і внутрішніми ознаками. Граматичні конструкції: до ЧОГО? прикріплюється ЩО?..... 33

LESSON 8. Composition of blood. Characteristics of the subject by composition. Grammatical constructions: ЩО? складається з ЧОГО?, скільки ЧОГО? складає ЩО? / Склад крові. Характеристика предмета за складом. Граматичні конструкції: ЩО? складається з ЧОГО?, скільки ЧОГО? складає ЩО?..... 36

LESSON 9. Vessels, arteries and veins. Characteristics of the subject by functions. Verbs of motion. Grammatical constructions: ЩО? тече ДЕ?, ЩО? несе ЩО? до (від) ЧОГО? / Судини, артерії та вени. Характеристика предмета за функціями. Дієслова руху. Граматичні конструкції: ЩО? тече ДЕ?, ЩО? несе ЩО? до (від) ЧОГО?..... 40

LESSON 10. The structure of the heart. Characteristics of the subject by structure and functions. Grammatical constructions: ЩО? схоже на ЩО?, ЩО? – це ЩО?/Будова серця. Характеристика предмета за будовою і функціями. Граматичні конструкції: ЩО? схоже на ЩО?, ЩО? – це ЩО?..... 43

LESSON 11. Heart muscle. Characteristics of the subject by internal functions. Grammatical constructions: ЩО? виштовхується КУДИ?, ЩО? працює ЯК? Серцевий м'яз. Характеристика предмета за внутрішніми функціями. Граматичні конструкції: ЩО? виштовхується КУДИ?, ЩО? працює ЯК?..... 48

LESSON 12. Pulse. Characteristics of the process. Grammatical constructions: ЩО? відповідає ЧОМУ?, ЩО? залежить від ЧОГО?/Пульс. Характеристика процесу. Граматичні конструкції: ЩО? відповідає ЧОМУ?, ЩО? залежить від ЧОГО?..... 51

LESSON 13. The brain is an organ of the central nervous system. Main parts of the brain. Characterization of the subject by constituent parts and functions. Grammatical constructions: ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? керує ЧИМ?, ЩО? відповідає за ЩО? / Головний мозок - орган ЦНС. Основні частини мозку. Характеристика предмета за складовими частинами і функціями. Граматичні конструкції: ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? керує ЧИМ?, ЩО? відповідає за ЩО?..... 53

LESSON 14. Brain stem and cerebellum. Characteristics of the subject by location and functions. Grammatical constructions: ЩО? розміщується ДЕ?, ЩО? лежить ДЕ?, ЩО? контролює ЩО? / Стовбур мозку і мозочок.

Характеристика предмета за місцезнаходженням та функціями. Граматичні конструкції: ЩО? розміщується ДЕ?, ЩО? лежить ДЕ?, ЩО? контролює ЩО?..... 57

LESSON 15. Hemispheres of the brain. Characteristics of the subject by composition, location and functional features.

Grammatical constructions: ЩО? ділиться на ЩО?, ЩО? містить ЩО?, ЩО? міститься ДЕ?, ЩО? відповідає за ЩО? / Півкулі головного мозку. Характеристика предмета за складом, місцезнаходженням та функціональними ознаками. Граматичні конструкції: ЩО? ділиться на ЩО?, ЩО? містить ЩО?, ЩО? міститься ДЕ?, ЩО? відповідає за ЩО?..... 60

LESSON 16. Hemispheres of the brain. Characteristics of the direction of movement. Grammatical constructions: ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? приходить КУДИ? / Півкулі

головного мозку. Характеристика напрямку руху. Граматичні конструкції: ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? приходить КУДИ?..... 65

LESSON 17. Nervous system of human. Characteristics of the subject by structure. Grammatical constructions: ЩО? зв'язане з ЧИМ?, ЩО? складає ЩО? / Нервова система

людини. Характеристика предмета за структурою. Граматичні конструкції: ЩО? зв'язане з ЧИМ?, ЩО? складає ЩО?..... 67

LESSON 18. Respiratory system. Characteristics of the subject by structure. Grammatical constructions: ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? оточене ЧИМ? Characteristics of

the process by its place of occurrence. Grammatical constructions: ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? проникає

КУДИ? / Система дихання. Характеристика предмета за будовою. Граматичні конструкції: ЩО? складається з ЧОГО?,

ЩО? оточене ЧИМ? Характеристика процесу за його місцем перебігу. Граматичні конструкції: ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? проникає КУДИ?70

LESSON 19. Respiratory system. Characteristics of the subject by structure. Grammatical constructions: ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? оточене ЧИМ? Characteristics of the process by its place of occurrence. Grammatical constructions: ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? проникає КУДИ? / Система дихання. Характеристика предмета за будовою. Граматичні конструкції: ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? оточене ЧИМ? Характеристика процесу за його місцем перебігу. Граматичні конструкції: ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? проникає КУДИ?75

LESSON 20. Stomach and digestive system. Characteristics of the subject by structure, functions, and component parts. Grammatical constructions: ЩО? включає ЩО?, ЩО? виділяє ЩО?, ЩО? розщеплює ЩО?, ЩО? виробляє ЩО?, ЩО? перетравлює ЩО? / Шлунок і система травлення. Характеристика предмета за будовою, функціями, і складовими частинами. Граматичні конструкції: ЩО? включає ЩО?, ЩО? виділяє ЩО?, ЩО? розщеплює ЩО?, ЩО? виробляє ЩО?, ЩО? перетравлює ЩО?77

LESSON 21. Stomach and digestive system. Characteristics of the subject by structure, functions, and component parts. Grammatical constructions: ЩО? включає ЩО?, ЩО? виділяє ЩО?, ЩО? розщеплює ЩО?, ЩО? виробляє ЩО?, ЩО? перетравлює ЩО? / Шлунок і система травлення. Характеристика предмета за будовою, функціями, і складовими частинами. Граматичні конструкції: ЩО? включає

*ЩО?, ЩО? виділяє ЩО?, ЩО? розщеплює ЩО?, ЩО? виробляє
ЩО?, ЩО? перетравлює ЩО?83*

LESSON 22. Kidneys and excretory system. Characteristics of the subject by composition, shape and location.

Characteristics of the process. Grammatical constructions:

ДЕ? утворюється ЩО?, ЩО? відповідає за ЩО?, ЩО? має форму ЧОГО?, ЩО? розміщене ДЕ?, у ЧОМУ? Є ЩО?, ЩО? оточене ЧИМ?

/ Нирки і система виділення. Характеристика предмета за складом, формою та місцезнаходженням.

Характеристика процесу. Граматичні конструкції: ДЕ?

утворюється ЩО?, ЩО? відповідає за ЩО?, ЩО? має форму

ЧОГО?, ЩО? розміщене ДЕ?, у ЧОМУ? Є ЩО?, ЩО? оточене

ЧИМ?..... 86

LESSON 23. Kidneys and excretory system. Characteristics of the subject by composition, shape and location.

Characteristics of the process. Grammatical constructions:

ДЕ? утворюється ЩО?, ЩО? відповідає за ЩО?, ЩО? має форму ЧОГО?, ЩО? розміщене ДЕ?, у ЧОМУ? Є ЩО?, ЩО? оточене ЧИМ?

/ Нирки і система виділення. Характеристика предмета за складом, формою та місцезнаходженням.

Характеристика процесу. Граматичні конструкції: ДЕ?

утворюється ЩО?, ЩО? відповідає за ЩО?, ЩО? має форму

ЧОГО?, ЩО? розміщене ДЕ?, у ЧОМУ? Є ЩО?, ЩО? оточене

ЧИМ?..... 92

ПЕРЕДМОВА

На сьогодні викладання *української мови* студентам-іноземцям набуло чималого розмаху до удосконалення, що поглибилося у розмежуванні дисципліни, як основної, так і вибіркової її складової. Так, «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів-іноземців на 2 курсі англomовного відділення медичного профілю навчання забезпечує високий рівень оволодіння професійними та комунікативними вміннями. Цілісність дисципліни полягає в опануванні лексичного мінімуму, що зводиться до вивчення структурованих шести систем людського організму, а також уперше у цьому навчальному посібнику йдеться про поглиблене засвоєння анатомічного вчення у розрізі анатомічної номенклатури та її спеціальних понять, що входять до складу анатомічної термінології, як складової медичної терміносистеми. У кожній з тем розглянуто просторовість щодо визначення предмета, його структури, яка за нашими переконаннями, призведе до доброї описовості та розуміння функціонування того чи того органа у лоні конкретної людської системи. Змодельовані граматичні конструкції сприяють правильній граматичній організації висловлювання, що полягає у розрізненні відмінкової словозміни, узгодженої із функцією дієслова у таких реченнях.

Сподіваємось, що результативність опрацьованих тем прослідкуватиметься на заняттях не лише з «Української мови (за професійним спрямуванням)», а також і на практиці з

медицини – в професійній комунікації «лікар-пацієнт».

LESSON 1

Anatomical terminology is a component of medical terminology. Concept of term

Анатомічна термінологія – складова медичної термінології.

Поняття термін

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Allen W.E. Terminologia anatomica: international anatomical terminology and Terminologia Histologica: International Terms for Human Cytology and Histology. *J Anat.* 2009. 221p.

2. Wilson M., Jeffrey A. Anatomical nomenclature of fossil vertebrates: standardized terms or 'lingua franca'? *Journal of Vertebrate Paleontology* 2006. P. 511–518.

3. Краєвська Г.П., Кукуруза Ю.В., Дудник О.М. Основи медичної термінології. Посібник з української мови для студентів-іноземців. Вінниця 2013. 32 с.

4. Міжнародна анатомічна номенклатура. / Ред. І. І. Бобрик, Ред. В. Г. Ковешніков. К. : Здоров'я, 2001. 328 с.

5. Нормальна анатомія: Матешук-Вацеба Л. Р. Навч.-метод. посібник. Львів: Поклик сумління, 1997. 269 с.; 143 іл.

6. Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське термінознавство. – Львів, 1994. – 216 с.

7.Черкасов В. Г. Міжнародна анатомічна термінологія. Вінниця, 2010. 392 с.

Завдання 1. Read and translate the text «Anatomical terminology is a component of medical terminology. Concept of term. (part I)» / Прочитайте та перекладіть текст «Анатомічна термінологія – складова медичної термінології. Поняття термін. (частина I)».

**АНАТОМІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ – СКЛАДОВА МЕДИЧНОЇ
ТЕРМІНОЛОГІЇ. ПОНЯТТЯ ТЕРМІН.
(частина I)**

Основою професійного мовлення медика є вживання фахових термінів високого рівня стандартизації, точність формулювань. Аналізуючи лексичний склад фахового мовлення медика, виявлено, що левову частку в ньому посідає термінологічна лексика. Медична лексика є однією з найдавніших терміносистем. Вона формувалась як на світовій, так і на власній мовній основі. Формування кожної генерації лікарів неможливе без опанування фахової мови як на рівні міжнародної наукової термінології, так і на рівні медичної лексики, що має національні корені.

Термінологія як сукупність термінів є невід’ємною складовою частиною словникового запасу будь-якої мови. Оскільки основне призначення термінів – називати та максимально точно визначити кожне конкретне явище чи предмет у тій чи іншій галузі науки, трактування терміну мусить бути однозначне, а існування декількох різних назв

для одного й того ж поняття є небажаним, тому що може викликати помилки та неточності.

Медична термінологія розвивається і нормалізується з урахуванням її національних та міжнародних функцій і визначається специфічною рисою – наявністю переважної кількості термінів іншомовного походження. Основну роль в засвоєнні медичної термінології грають греко-латинські терміноутворюючі елементи – терміноелементи. Оволодіння системою греко-латинських терміноелементів – це, свого роду, термінологічний ключ до розуміння базової медичної клінічної термінології.

Завдання 2. Find in the text the equivalents of such words and phrases / Знайдіть у тексті еквіваленти таких слів і словосполучень.

The use of professional terms; the professional speech of a doctor; the lion's share; the formation of each generation of doctors; the level of international scientific terminology; the level of medical vocabulary that has national roots; an aggregate of terms; an integral part of the vocabulary of any language; the main purpose of terms; to name and define as precisely as possible each specific phenomenon or subject; the existence of several different names for the same concept is undesirable; to take into account national and international functions; Greek-Latin term-forming elements; the understanding basic medical clinical terminology.

Завдання 3. Дайте відповіді на питання. / Answer the questions.

- 1) Що є основою професійного мовлення медика?
- 2) Що посідає левову частку у фаховому мовленні медика?

- 3) Як формувалась медична лексика?
- 4) Без чого неможливе формування кожної генерації лікарів?
- 5) Чим є термінологія як сукупність термінів?
- 6) Яке основне призначення термінів?
- 7) Як розвивається і нормалізується медична термінологія?
- 8) Що грає основну роль в засвоєнні медичної термінології?

Завдання 4. Read and write the sentences, replacing words and phrases with Ukrainian equivalents / Прочитайте і запишіть речення, замінюючи слова і словосполучення українськими еквівалентами.

- 1) Основою професійного мовлення медика є (use of professional terms) високого рівня стандартизації.
- 2) Медична лексика є (one of the oldest terminology systems).
- 3) Медична лексика формувалась (both on a global basis and on its own language basis).
- 4) Термінологія (as an aggregate of terms) є невід'ємною складовою частиною (the vocabulary of any language).
- 5) Оволодіння (system of Greek-Latin term elements) – це, свого роду, термінологічний ключ до розуміння (understanding basic medical clinical terminology).

Завдання 5. Find in the text sentences that are built according to the following grammatical constructions / Знайдіть у тексті речення, що побудовані згідно наступних граматичних конструкцій.

ЧИМ? є ЩО?

ЩО? є ЧИМ?

ЩО? формувалось ЯК?

ЩО? неможливе без ЧОГО?

ЩО? мусить бути ЯКИМ?

ЩО? розвивається ЯК?

ЩО? – це ЩО?

LESSON 2

Anatomical terminology is a component of medical terminology. Concept term.

Анатомічна термінологія – складова медичної термінології.

Поняття термін.

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Allen W.E. Terminologia anatomica: international anatomical terminology and Terminologia Histologica: International Terms for Human Cytology and Histology. J Anat. 2009. 221p.

2. Wilson M., Jeffrey A. Anatomical nomenclature of fossil vertebrates: standardized terms or 'lingua franca'?. *Journal of Vertebrate Paleontology* 2006. P. 511–518.

3. Краєвська Г.П., Кукуруза Ю.В., Дудник О.М. Основи медичної термінології. Посібник з української мови для студентів-іноземців. Вінниця 2013. 32 с.

4. Міжнародна анатомічна номенклатура. / Ред. І. І. Бобрик, Ред. В. Г. Ковешніков. К. : Здоров'я, 2001. 328 с.

5. Нормальна анатомія: Матешук-Вацеба Л. Р. Навч.-метод. посібник. Львів: Поклик сумління, 1997. 269 с.; 143 іл.

6.Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське термінознавство. – Львів, 1994. – 216 с.

7.Черкасов В. Г. Міжнародна анатомічна термінологія. Вінниця, 2010. 392 с.

Завдання 1. Read and translate the text «Anatomical terminology is a component of medical terminology. Concept of term. (part II)» / Прочитайте та перекладіть текст «Анатомічна термінологія – складова медичної термінології. Поняття термін. (частина II)».

**АНАТОМІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ – СКЛАДОВА МЕДИЧНОЇ
ТЕРМІНОЛОГІЇ. ПОНЯТТЯ ТЕРМІН.
(частина II)**

Термін – це слово чи сполучення слів, які однозначно і точно виражають відповідне наукове поняття.

Основна функція терміна (лат. Terminus – край, кордон) полягає в тому, щоб однозначно і точно виражати відповідне наукове поняття. Терміном може бути як окреме слово (організм, клітина, орган, ген, хвороба, апендицит), так і сполучення слів (гіпертонічна хвороба, грудна клітка, блок плечової кістки, очне яблуко і т. д.). Особливістю багатьох термінів є те, що вони виражають наукове поняття.

Серед медичних термінів виділяють їх три основні групи:

Анатомічна та гістологічна номенклатури, що включають всі назви відомих на даний час анатомічних і гістологічних утворень.

Клінічна термінологія включає терміни різних клінічних спеціальностей, а також патологічної анатомії та фізіології, тобто, тих дисциплін, які вивчають pathos (грец.) – біль, страждання.

Фармацевтична термінологія. Сюди входять назви лікарських засобів рослинного та хімічного походження.

Медико-технічна. Назви приладів, систем.

Терміноелемент – це слово утворюючий структурний елемент клінічного терміна латинського або грецького походження, що має фіксоване значення та написання.

Терміноелементом називається будь-який словотвірний елемент (корінь, префікс чи суфікс), який, зберігаючи певне надане йому у термінології значення, регулярно використовується для утворення термінів одного змістового ряду. Частина терміноелементів зустрічається рідко, інші відрізняються високою продуктивністю. Вони називаються частотними відрізками (терміноелементами) і складають інтернаціональну основу медичної термінології.

Кількість найактивніших терміноелементів становить 600. Ядро клінічної термінології становлять 150 терміноелементів, з яких утворена основна частина медичного словника.

Завдання 2. Find in the text the equivalents of such words and phrases / Знайдіть, у тексті еквіваленти таких слів і словосполучень.

A scientific concept; the main function of the term; unambiguously; a single word; a combination of words; anatomical and histological nomenclature; the names of anatomical and histological formations; clinical terminology; pharmaceutical terminology; the names of medicinal products of herbal and chemical origin; a fixed meaning and spelling; word-forming element; terms of the same content line;

the international basis of medical terminology; the core of clinical terminology; the main part of the medical vocabulary.

Завдання 3. Answer the questions / Дайте відповіді на питання.

- 1) Що таке термін?
- 2) Яка основна функція терміна?
- 3) Що може бути терміном?
- 4) Що є особливістю багатьох термінів?
- 5) Які три основні групи виділяють серед медичних термінів?
- 6) Що включають анатомічна та гістологічна номенклатури?
- 7) Які терміни включає клінічна термінологія?
- 8) Що входить до фармацевтичної?
- 9) Що таке терміноелемент?
- 10) Як називаються терміноелементи, які відрізняються високою продуктивністю?
- 11) Яка кількість найактивніших терміноелементів?
- 12) Яка кількість терміноелементів становить ядро клінічної термінології? Що вони утворюють?

Завдання 4. Read and write the sentences, replacing words and phrases with Ukrainian equivalents / Прочитайте і запишіть речення, замінюючи слова і словосполучення українськими еквівалентами.

- 1) Особливістю багатьох термінів є те, що вони (express a scientific concept).
- 2) Термін – це слово чи сполучення слів, які (clearly and precisely) виражають відповідне наукове поняття.
- 3) Анатомічна та гістологічна номенклатури включають всі (names) відомих на даний час (anatomical and histological formations).

- 4) До фармацевтичної термінології входять назви лікарських засобів (herbal and chemical origin).
- 5) Терміноелемент – це словоутворюючий (structural element) клінічного терміна (of Latin or Greek origin), що має (fixed meaning and spelling).
- 6) (The core of clinical) становлять 150 терміноелементів, з яких утворена (the main part of the medical vocabulary).

Завдання 5. Find in the text sentences that are built according to the following grammatical constructions. / Знайдіть у тексті речення, що побудовані згідно наступних граматичних конструкцій.

ЩО? – це ЩО?

ЩО? полягає в ЧОМУ?

ЩО? виражає ЩО?

серед ЧОГО? виділяють ЩО?

ЩО? включає ЩО?

КУДИ? (до ЧОГО?) входить ЩО?

ЧИМ? називається ЩО?

ЩО? називається ЧИМ?

LESSON 3

Human body. Instrumental, accusative, genitive and locative cases of nouns. Definition of the subject.

Grammatical constructions:

ЩО? –ЩО?, ЩО?- це ЩО?, ЩО? називається ЧИМ?

Тіло людини. Орудний, знахідний, родовий і місцевий

відмінки іменників. Визначення предмета.

Граматичні конструкції:

ЩО? –ЩО?, ЩО? - це ЩО?, ЩО? називається ЧИМ?

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька А.І., Соловйова О.В., Кужелева А.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук А.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5. Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6. Чистякова А.Б., Селіверстова А.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Read and learn the following words and words combinations. Read and translate the text «Human body» / Прочитайте і вивчіть наступні слова і словосполучення. Прочитайте і перекладіть текст «Тіло людини».

1. творіння – creation
2. злагоджено – harmoniously
3. забезпечувати – to secure, to guarantee
4. життєдіяльність – vital activity
5. цеглина – brick
6. призначення – designation
7. щосекундно = кожної секунди
8. зістарюватися / зістарітися – to become old
9. відмирати / відмерти – to die off; to die down
10. підтримувати / підтримати – to support
11. хрящова тканина – cartilaginous tissue
12. еластичний – elastic
13. міститися = знаходитися = бути
14. гнучкий – flexible; lissome
15. утворювати = формувати – to create; to make; to form
16. дихальна система – respiratory system
17. система травлення – digestive system
18. стравохід – gullet; alimentary canal (tract)
19. шлунок – stomach
20. кишечник – bowels; intestine
21. поживна речовина – nourishing substance
22. система виділення – system of secretion
23. нирка – kidney
24. відходи – waste; waste material
25. сечовий міхур – urinary bladder

26. гормональна система – hormone system
27. залози внутрішньої секреції – glands of internal secretion
28. нервова система – nervous system
29. мозок – brain
30. система розмноження – system of reproduction

ТІЛО ЛЮДИНИ

Тіло людини – найскладніше творіння живої природи. Воно складається зі скелета, внутрішніх органів, шкіри і систем, які працюють злагоджено і забезпечують життєдіяльність організму.

Людський організм складається з-понад як 50 трлн мікроскопічних “цеглинок”, які називаються **клітинами**. Клітина – це елементарна функціонально-структурна одиниця живого організму. Клітини розрізняються за формою і будовою залежно від їхнього призначення. Щосекундно в організмі народжується понад 5 млн клітин замість тих, які зістарилися і відмерли.

Клітини одного типу групуються разом, утворюючи **тканину**. Наприклад, скелет складається з кісткової тканини, міцної і твердої, що дає йому змогу підтримувати й захищати внутрішні органи. Хрящова тканина також міцна, але м'якша й еластичніша за кісткову. Вона міститься у місцях з'єднання кісток, а також є основою для гнучких частин тіла, наприклад вух і носа.

Групи тканин, які утворюють основні частини організму, називаються **органами**. Це кишечник, який перетворює їжу і насичує кров поживними речовинами; нирки, що

відфільтровують з крові різні відходи; серце, яке перекачує кров. Різні органи працюють злагоджено і складають **системи** організму, такі як *дихальна система* (ніс, горло, легені), *система травлення* (рот, зуби, стравохід, шлунок і кишечник), *система виділення* (нирки і сечовий міхур), *гормональна система* (залози внутрішньої секреції), *нервова система* (нерви і мозок), *система розмноження*.

Кожна система виконує дуже важливу роботу в організмі, підтримуючи його життєдіяльність і здоров'я.

Завдання 2. Complete the sentences / Закінчіть речення.

1. Тіло людини – найскладніше ... 2. Тіло людини складається зі ... 3. Людський організм складається ... 4. Клітини одного типу групуються ... 5. Хрящова тканина ...

Завдання 3. Write out sentences from the text with Instrumental case that answer the questions by whom?, by what? / Випишіть, речення з тексту, у яких вживається орудний відмінок, який відповідає на питання ким?, чим?.

Завдання 4. Write out sentences from the text with Accusative case that answer the questions whom?, what? / Випишіть, речення з тексту, у яких вживається знахідний відмінок, який відповідає на питання кого?, що?.

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical model: *ЩО? – ЩО?, ЩО? – це ЩО?, ЩО? називається ЧИМ?*, basing on the text «Human body» / Укладіть, речення за такими граматичними конструкціями: *ЩО? – ЩО?, ЩО? – це ЩО?, ЩО? називається ЧИМ?*, опираючись на текст «Тіло людини».

LESSON 4

Human body. Instrumental, accusative, genitive and locative cases of nouns. Definition of the subject.

Grammatical constructions:

ЩО? –ЩО?, ЩО? - це ЩО?, ЩО? називається ЧИМ?

Тіло людини. Орудний, знахідний, родовий і місцевий відмінки іменників. Визначення предмета.

Грамаітичні конірукції:

ЩО? –ЩО?, ЩО? - це ЩО?, ЩО? називається ЧИМ?

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька Л.І., Соловйова О.В., Кужелева Л.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук Л.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5. Українська мова як іноземна для англomовних студентів-

медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

Б.Чистякова А.Б., Селіверстова Л.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Retell the text «Human body», make up a plan of your answer / Перекажіть, текст «Тіло людини», укладіть план відповіді.

Завдання 2. Give the definition of the terms: *клітина, тканина, орган, система* / Дайте визначення термінам: *клітина, тканина, орган, система*.

Завдання 3. Single out sentences with genitive case / Виберіть, речення, у яких вживається родовий відмінок.

1.Тіло людини складається зі скелета, внутрішніх органів, шкіри і систем, які працюють злагоджено і забезпечують життєдіяльність організму.

2. Людський організм складається з-понад як 50 трлн мікроскопічних “цеглинок”, які називаються клітинами.

3. Клітина – це елементарна функціонально-структурна одиниця живого організму.

4. Клітини розрізняються за формою і будовою залежно від їхнього призначення.

5. Щосекундно в організмі народжується понад 5 млн клітин замість тих, які зістарилися і відмерли.

6. Клітини одного типу групуються разом, утворюючи тканину.

7. Кожна система виконує дуже важливу роботу в організмі, підтримуючи його життєдіяльність і здоров'я.

**Завдання 4. Single out sentences with locative case /
Виберіть, речення, у яких вживається місцевий відмінок.**

1. Клітина – це елементарна функціонально-структурна одиниця живого організму.

2. Людський організм складається з-понад як 50 трлн мікроскопічних “цеглинок”, які називаються *клітинами*.

3. Вона міститься у місцях з'єднання кісток, а також є основою для гнучких частин тіла, наприклад вух і носа.

4. Клітини одного типу групуються разом, утворюючи *тканину*.

5. Кожна система виконує дуже важливу роботу в організмі, підтримуючи його життєдіяльність і здоров'я.

6. Тіло людини – найскладніше творіння живої природи.

Завдання 5. Відповідайте на питання / Answer.

1. З чого складається *дихальна система*?

2. З чого складається *система травлення*?

3. З чого складається *система виділення*?

4. З чого складається *гормональна система*?

5. З чого складається *нервова система*?

LESSON 5

Musculoskeletal system: skeleton, bones, joints.

Characteristics of the subject by structure.

Grammatical constructions:

ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? утворює ЩО?

Complex words.

Опорно-рухова система: скелет, кістки, суглоби.

Характеристика предмета за структурою.

Граматичні конструкції:

ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? утворює ЩО?

Складні слова.

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька А.І., Соловійова О.В., Кужелева А.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук А.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5. Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6. Чистякова А.Б., Селіверстова А.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008.

Завдання 1. Read and memorize the following words and words combinations of the theme «Musculoskeletal system: skeleton, bones, joints» / Прочитайте і запам'ятайте наступні слова і словосполучення до теми «Опорно-рухова система: скелет, кістки, суглоби».

1. каркас – carcass, framework
2. тримати (ся) – to hold, to hold on; to keep
3. стійкий; стійкість – steady, firm; steadiness, firmness
4. міцний; міцність – strong; strength
5. сила – force, vigour
6. зобов'язаний – to be under obligation
7. хребет – spine, spinal column, backbone
8. ребро (**pl.** ребра) – rib
9. вісь (**pl.** осі); осьовий – axis (axes); axial
10. череп = черепна коробка – skull, cranium
11. кінцівка – limb
12. суглоб – joint
13. кріпити(ся), прикріплювати(ся) – to affix, to be affixed, to fasten, to be fastened
14. приводити тіло в рух – to set body in motion
15. розмір – size
16. підтримувати – to support
17. м'яз – muscle
18. наявність – presence
19. сіль – salt
20. кальцій – calcium
21. фосфат – phosphate

22. гнучкий; гнучкість – flexible; flexibility
23. оскільки = так як = через те що = тому що – because, as, since
24. білок; білковий – albumen, protein
25. злегка = (*тум*) трохи – slightly, a little bit
26. пружина; пружинити – spring; to be elastic (springy), to have spring (in)
27. судина – vessel
28. утворення – formation, creation
29. остео- -- *comb.form med.* bone
30. пластина – plate
31. шар – layer; stratum
32. щільно – compactly, solidly
33. пора; пористий – pore; porous
34. губка; губчастий – sponge; spongy
35. трубчасті кістки – piped bones
36. кістковий мозок - marrow
37. желеподібний – jelly-liked
38. новонароджений – new-born
39. груднина – sternum; breast-bone
40. таз – pelvis

**Завдання 2. Read and translate the text «Skeleton» /
Прочитайте та перекладіть текст «Скелет».**

С К Е Л Е Т

Скелет – це каркас із кісток, на якому тримається наше тіло. Він надає тілу форму і стійкість, а також захищає внутрішні органи. Міцністю, формою і силою тіло зобов'язане скелетові. Скелет складається з трьох основних частин. Хребет і ребра

утворюють осьовий скелет, з яким сполучені череп і кістки кінцівок. Конструкція з 206 твердих, міцних кісток утворює внутрішній каркас тіла і захищає внутрішні органи – мозок, серце, легені тощо. Кістки з'єднуються між собою суглобами, а до кісток прикріплюються м'язи, які приводять тіло в рух.

Розміри, форма і міцність кістки залежать від того, яку частину тіла вона підтримує і які м'язи до неї кріпляться. Міцність кісток пояснюється наявністю кристалів солей кальцію та фосфатів. Але кістки мають певну гнучкість, оскільки містять еластичні білкові тканини, і при навантаженні злегка пружиняють, а не ламаються.

Кістки забарвлені в жовто-блідий колір, мають власні кровоносні судини та нерви. Кістка - це комбінація живих клітин з мінеральними утвореннями. Кісткові клітини, так звані остецити, виробляють мініатюрні кісткові пластини, що утворюють остеони. Зовнішній шар більшості кісток – це міцна речовина, у якій остеони розміщені дуже щільно. Під ним міститься пориста губчаста речовина.

У трубчастих кістках міститься желеподібний кістковий мозок, який щосекундно виробляє кілька мільйонів клітин крові. У новонародженого червоний кістковий мозок є в усіх кісточках, а в дорослого він зберігається тільки в груднині, хребті, ребрах, черепі та кістках тазу.

Завдання 3. Translate / Перекладіть.

Carcass;

spine, spinal column;

rib;

skull;

limb;

joint;

to affix, to be affixed;

muscle;

calcium;

phosphate;

flexible;

albumen, protein;

vessel;

marrow.

Завдання 4. Characterize terms of musculoskeletal system / Охарактеризуйте, терміни, що відносяться до опорно-рухової системи людини.

Завдання 5. Give the definitions: скелет, кістки, суглоби / Дайте визначення термінам: скелет, кістки, суглоби.

LESSON 6

Musculoskeletal system: skeleton, bones, joints.

Characteristics of the subject by structure. Grammatical constructions: ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? утворює ЩО? Complex words.

Опорно-рухова система: скелет, кістки, суглоби.

Характеристика предмета за структурою. Граматичні конструкції: ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? утворює ЩО?

Складні слова.

**Methodological support of class /
Методичне забезпечення заняття:**

1.Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2.Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3.Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька Л.І., Соловйова О.В., Кужелева Л.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4.Гайдук Л.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5.Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6.Чистякова А.Б., Селіверстова Л.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Complete the sentences / Закінчіть речення.

- 1.Скелет – це ..
2. Скелет надає тілу ...
3. Скелет складається ...
4. Хребет і ребра ...
5. Міцність кісток пояснюється

Завдання 2. Single out correct answer / Виберіть, правильні відповіді.

1. Конструкція з 206 твердих, міцних кісток утворює внутрішній каркас тіла і захищає внутрішні органи – мозок, серце, легені тощо.

2. Конструкція з 208 твердих, міцних кісток утворює внутрішній каркас тіла і захищає внутрішні органи – мозок, серце, легені тощо.

3. Конструкція з 208 твердих, міцних кісток утворює зовнішній каркас тіла і захищає внутрішні органи – мозок, серце, легені тощо.

4. Конструкція з 206 твердих, міцних кісток утворює зовнішній каркас тіла і захищає внутрішні органи – мозок, серце, легені тощо.

Завдання 3. Answer / Відповідайте.

1. Що таке скелет?
2. Що надає тілу форму і стійкість?
3. З чого складається скелет?
4. З якої конструкції кісток складається внутрішній каркас тіла?
5. Від чого залежать розміри, форма і міцність кістки?

Завдання 4. Find in the text complex words / Знайдіть, у тексті складні слова.

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: *ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? утворює ЩО?* / Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: *ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? утворює ЩО?*

LESSON 7

Musculoskeletal system: muscles. Characteristic and division of objects according to external and internal features. Grammatical constructions: до ЧОГО? прикріплюється ЩО?

Опорно-рухова система: м'язи. Характеристика і поділ предметів за зовнішніми і внутрішніми ознаками. Граматичні конструкції: до ЧОГО? прикріплюється ЩО?

Methodological support of class / Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька Л.І., Соловйова О.В., Кужелева Л.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук Л.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5. Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга,

2019. 456 с.

Б.Чистякова А.Б., Селіверстова Л.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Охарактеризуйте, опорно-рухову систему: м'язи / Characterize musculoskeletal system: muscles.

Завдання 2. Insert the words / Вставте пропущені слова.

1.Скелет – це ..., на якому тримається наше тіло. 2. Скелет надає тілу ..., а також захищає 3. ... тіло зобов'язане скелетові. 4. ... утворюють осьовий скелет, з яким сполучені череп і кістки кінцівок.

Завдання 3. Insert the word *muscle* in the sentence where it is possible / Вставте слово *м'язи* у речення, де це можливо.

- 1.Скелет – це ..., на якому тримається наше тіло.
2. Міцністю, формою і силою тіло зобов'язане ...
3. Конструкція з 206 твердих, міцних кісток утворює ... і захищає внутрішні органи – мозок, серце, легені тощо.
4. Розміри, форма і міцність кістки залежать від того, яку частину тіла вона підтримує і які ... до неї кріпляться.

Завдання 4. Find the sentence with mistake / Знайдіть, речення, у якому є помилки.

1. Кістки забарвлені в жовтий-блідий колір, мають власні кровоносні судини та нерви.
2. Кістка - це комбінація живих клітин з мінеральними утвореннями.
3. Кісткові клітини, так звані остеоцити, виробляють мініатюрні кісткові пластини, що утворюють остеони.

4. Зовнішній шар більшості кісток – це міцна речовина, у якій остеони розміщені дуже щільно. Під ним міститься пориста губчаста речовина.

Завдання 5. Make up sentence according to the grammatical model: до ЧОГО? прикріплюється ЩО? / Укладіть, речення, що відповідає граматичній конструкції: до ЧОГО? прикріплюється ЩО?

LESSON 8

Composition of blood.

Characteristics of the subject by composition.

Grammatical constructions:

ЩО? складається з ЧОГО?, скільки ЧОГО? складає ЩО?

Склад крові.

Характеристика предмета за складом.

Граматичні конструкції:

ЩО? складається з ЧОГО?, скільки ЧОГО? складає ЩО?

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька Л.І., Соловійова О.В., Кужелева Л.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук Л.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5. Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6. Чистякова А.Б., Селіверстова Л.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Read and memorize the following words and words combinations of the theme «Blood» / Прочитайте і запам'ятайте слова і словосполучення до теми «Кров».

1. рідкий – liquid, fluid
2. перекачувати – to pump over
3. людське тіло – human body
4. переносити / перенести – to carry
5. поживна речовина – nutriment
6. плазма – plasma
7. блідий – pale
8. містити – to hold, to contain
9. зокрема – in particular

- 10.сполука – compound; composition; (chemical) composition
- 11.гільце – *фізіол.* corpuscle
- 12.диск – disk; disc
- 13.кістковий мозок – marrow
- 14.текти – to flow; to run; to stream
- 15.насичений – saturated
- 16.яскраво-червоний – scarlet
- 17.існувати - to exist
- 18.захищати – to protect; to guard
- 19.боротися – to fight; to struggle (*with, against*)
- 20.проникати / проникнути – to penetrate (*into*)
- 21.оточувати – to surround
- 22.поглинати – to swallow up
- 23.заліковувати – to cure a wound
- 24.рана – wound
- 25.збиратися – to be gathered; to be forgathered
- 26.поріз – cut, wound
- 27.виділяти – *фізіол.* to secrete; to exude
- 28.кровотеча – bleeding

**Завдання 2. Read and translate the text «Blood» /
Прочитайте та перекладіть текст «Blood».**

К Р О В

Кров – рідка речовина, яку серце перекачує по артеріях і венах до всіх органів людського тіла. Вона переносить по всьому організмові кисень та поживні речовини. Кров складається з плазми, червоних клітин і кількох типів білих клітин.

55 відсотків людської крові складає блідо – жовта рідина, яка називається *плазмою*. У ній містяться сотні речовин,

зокрема поживні речовини, цукри, мінеральні та органічні солі, гормони та інші сполуки.

Близько 45% крові складають кров'яні тільця і тромбоцити. Більшість клітин крові – маленькі, червоні, які мають форму диска. Їх називають *еритроцитами*. Вони утворюються в кістковому мозку і звідти надходять у кров, де переносять кисень. Насичені киснем клітини стають яскраво – червоного кольору. Така кров тече в артеріях. Якщо кисню в клітинах мало, вони стають темно – червоними. Така кров тече у венах. Артерії несуть кров від серця, а вени несуть кров до серця.

Менше 1 відсотка маси крові складають білі клітини крові (лейкоцити) і тромбоцити. Існує кілька типів білих клітин крові, кожен з яких захищає організм. Деякі з них борються з бактеріями і вірусами, що проникли в організм, бомбардуючи їх особливими речовинами, інші оточують і поглинають їх.

Тромбоцити - клітини крові, які допомагають заліковувати рани. Вони збираються навколо порізу і виділяють речовини, які зупиняють кровотечу.

У людському тілі є близько 5 л крові.

Завдання 3. Answer / Відповідайте.

1. Що таке кров?
2. Що кров переносить по всьому організмові?
3. З чого складається кров?
4. Що називається плазмою?
5. Що міститься у плазмі?

Завдання 4. Choose correct answer / Виберіть правильну відповідь.

1.55 відсотків людської крові складає біло – жовта рідина, яка називається плазмою.

2. Близько 45, 5% крові складають кров'яні тільця і тромбоцити.

3. Близько 44, 5% крові складають кров'яні тільця і тромбоцити.

4. 55, 5 відсотків людської крові складає бідо – жовта рідина, яка називається плазмою.

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: *ЩО? складається з ЧОГО?, скільки ЧОГО? складає ЩО? / Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: *ЩО? складається з ЧОГО?, скільки ЧОГО? складає ЩО?**

LESSON 9

**Vessels, arteries and veins. Characteristics of the subject
by functions. Verbs of motion.**

Grammatical constructions:

ЩО? тече ДЕ?, ЩО? несе ЩО? до (від) ЧОГО?

*Судини, артерії та вени. Характеристика предмета
за функціями. Дієслова руху.*

Граматичні конструкції:

ЩО? тече ДЕ?, ЩО? несе ЩО? до (від) ЧОГО?

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1.Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2.Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3.Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька А.І., Соловійова О.В., Кужелева А.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4.Гайдук А.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5.Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6.Чистякова А.Б., Селіверстова А.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Revise the main terms from the text «Blood» and retell it / Повторіть, основні терміни з тексту «Кров» і перекажіть його.

К Р О В

Кров – рідка речовина, яку серце перекачує по артеріях і венах до всіх органів людського тіла. Вона переносить по всьому організмові кисень та поживні речовини. Кров складається з плазми, червоних клітин і кількох типів білих клітин.

55 відсотків людської крові складає бідо – жовта рідина, яка називається плазмою. У ній містяться сотні речовин, зокрема поживні речовини, цукри, мінеральні та органічні солі, гормони та інші сполуки.

Близько 45% крові складають кров'яні тільця і тромбоцити. Більшість клітин крові – маленькі, червоні, які мають форму диска. Їх називають еритроцитами. Вони утворюються в кістковому мозку і звідти надходять у кров, де переносять кисень. Насичені киснем клітини стають яскраво – червоного кольору. Така кров тече в артеріях. Якщо кисню в клітинах мало, вони стають темно – червоними. Така кров тече у венах. Артерії несуть кров від серця, а вени несуть кров до серця.

Менше 1 відсотка маси крові складають білі клітини крові (лейкоцити) і тромбоцити. Існує кілька типів білих клітин крові, кожен з яких захищає організм. Деякі з них борються з бактеріями і вірусами, що проникли в організм, бомбардуючи їх особливими речовинами, інші оточують і поглинають їх.

Тромбоцити - клітини крові, які допомагають заліковувати рани. Вони збираються навколо порізу і виділяють речовини, які зупиняють кровотечу.

У людському тілі є близько 5 л крові.

Завдання 2. Complete the sentences / Закінчіть речення.

1. Кров – рідка речовина ...
2. Кров переносить по всьому організмові ...
3. Кров складається з ...
4. ... людської крові складає ...

5. Близько ... крові складають ...

Завдання 3. Answer / Відповідайте.

1. Що називають еритроцитами?
2. Де утворюються еритроцити?
3. Що еритроцити переносять?
4. Яка кров тече в артеріях?
5. Яка кров тече у венах?
6. Куди артерії несуть кров?
7. Куди вени несуть кров?

Завдання 4. Characterize medical terms: *кров, плазма, еритроцити, тромбоцити, артерії, вени* / **Охарактеризуйте медичні терміни:** *кров, плазма, еритроцити, тромбоцити, артерії, вени.*

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: **ЩО? тече ДЕ?, ЩО? несе ЩО? до (від) ЧОГО? / Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям:** **ЩО? тече ДЕ?, ЩО? несе ЩО? до (від) ЧОГО?**

LESSON 10

The structure of the heart. Characteristics of the subject by structure and functions.

Grammatical constructions:

ЩО? схоже на ЩО?, ЩО? – це ЩО?

Будова серця. Характеристика предмета за будовою і функціями.

Граматичні конструкції:

ЩО? схоже на ЩО?, ЩО? – це ЩО?

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька А.І., Соловйова О.В., Кужелева А.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук А.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5. Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6. Чистякова А.Б., Селіверстова А.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Read and memorize the following words and words combinations of the theme «Heart» / Прочитайте і запам'ятайте слова і словосполучення до теми «Серце».

1. серце – heart
2. м'яз – muscle
3. насос – pump
4. груди – chest
5. зупиняти / зупинити – to stop
6. припиняти / припинити – to cease; to put an end (to); to end up
7. бути схожим – to be like
8. мішок – sack
9. передсердя – *анат.* auricle (of the heart)
10. шлуночок – *анат.* ventricle
11. мережа – net, network
12. так званий – such called
13. кровообіг – circulation of blood
14. кровоносна система – *анат.* circulation system
15. кровоносна судина – blood vessel
16. скорочуватися – to contract
17. скорочення – contraction
18. виштовхувати – to jostle away; to push out
19. розносити – to carry
20. розслабляти / розслабити – to weaken; to enervate
21. розслаблення – weakening; enervation
22. повертатися – to return; to go (come) back
23. відповідати – (**тут**) to agree with; to correspond (with, to)
24. удар пульсу – a beat of pulse
25. розділений – parted (with); divided

26. перетинка – membrane
27. одержувати / одержати – to receive; to get
28. бідний – poor
29. надсилати = посилати – to send
30. насичувати – *хім.* to saturate
31. встигати – to be in time; to have time
32. причім = причому – besides that
33. частота – frequency
34. залежати – to depend (on)
35. оскільки – just as...so
36. навантаження – load
37. витратити / витратити – to spend
38. битися – to beat (about the heart)

**Завдання 2. Read and translate the text «Heart» /
Прочитайте та перекладіть текст «Heart».**

СЕРЦЕ

Серце працює як м'язовий насос у грудях, перекачуючи кров по організму. Якщо воно зупиниться, припиниться і життя.

Серце схоже на м'язовий мішок з чотирма камерами – ліве і праве передсердя, лівий і правий шлуночок. Воно перекачує кров в організмі по мережі артерій, вен і капілярів – так званій системі кровообігу.

Серце – це система двох “насосів”, розділених м'язовою перетинкою. Правий “насос” одержує по венах бідну на кисень кров і надсилає її по артеріях до легенів, де вона насичується киснем. Потім кров повертається до лівого “насоса”, який розсилає її по всьому організму.

При скороченні серцевого м'яза кров виштовхується в артерії, які разносять її по організму. Коли м'язи розслабляються, кров по венах повертається до серця. Кожен цикл скорочення і розслаблення відповідає ударові пульсу.

Серцевий м'яз людини працює без зупинки протягом усього життя, встигаючи скоротитися понад 2,5 млрд разів. У середньому серце робить 70 ударів за хвилину, причім частота пульсу залежить від віку і стану здоров'я людини. З кожним ударом серце перекачує приблизно 70 мл крові. Оскільки в організмі близько 5000 мл (5 л) крові, уся кров проходить через серце за хвилину. Під час навантажень організм витрачає більше енергії і кисню, тому серце б'ється частіше і перекачує більше крові з кожним ударом.

Завдання 3. Translate / Перекладіть.

Heart –

Muscle –

Sack –

анат. auricle (of the heart) –

анат. Ventricle –

circulation of blood –

анат. circulation system –

blood vessel –

to contract –

contraction –

to jostle away; to push out –

to carry –

a beat of pulse –

membrane –

to receive; to get –

to saturate –

frequency –

load –

to beat (about the heart) –

Завдання 4. Complete sentence / Закінчіть речення.

1. Серце працює як ...

2. Серце схоже на ...

3. Серце перекачує кров ...

4. Серце – це система двох “насосів”, ...

5. ... серце б'ється ...

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: ЩО? схоже на ЩО?, ЩО? – це ЩО? / Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: ЩО? схоже на ЩО?, ЩО? – це ЩО?

LESSON 11

Heart muscle.

Characteristics of the subject by internal functions.

Grammatical constructions:

ЩО? виштовхується КУДИ?,

ЩО? працює ЯК?

Серцевий м'яз.

Характеристика предмета за внутрішніми функціями.

Граматичні конструкції:

ЩО? виштовхується КУДИ?,

ЩО? працює ЯК?

**Methodological support of class /
Методичне забезпечення заняття:**

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька Л.І., Соловйова О.В., Кужелева Л.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук Л.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5. Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6. Чистякова А.Б., Селіверстова Л.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Choose from the text information about heart muscle / Виберіть, з тексту інформацію про серцевий м'яз.

СЕРЦЕ

Серце працює як м'язовий насос у грудях, перекачуючи кров по організму. Якщо воно зупиниться, припиниться і життя.

Серце схоже на м'язовий мішок з чотирма камерами – ліве і праве передсердя, лівий і правий шлуночок. Воно перекачує кров в організмі по мережі артерій, вен і капілярів – так званій системі кровообігу.

Серце – це система двох “насосів”, розділених м'язовою перетинкою. Правий “насос” одержує по венах бідну на кисень кров і надсилає її по артеріях до легенів, де вона насичується киснем. Потім кров повертається до лівого “насоса”, який розсилає її по всьому організму.

При скороченні серцевого м'яза кров виштовхується в артерії, які разносять її по організму. Коли м'язи розслабляються, кров по венах повертається до серця. Кожен цикл скорочення і розслаблення відповідає ударові пульсу.

Серцевий м'яз людини працює без зупинки протягом усього життя, встигаючи скоротитися понад 2,5 млрд разів. У середньому серце робить 70 ударів за хвилину, причім частота пульсу залежить від віку і стану здоров'я людини. З кожним ударом серце перекачує приблизно 70 мл крові. Оскільки в організмі близько 5000 мл (5 л) крові, уся кров проходить через серце за хвилину. Під час навантажень організм витрачає більше енергії і кисню, тому серце б'ється частіше і перекачує більше крові з кожним ударом.

Завдання 2. Make up a plan of your answer about *heart muscle* / Укладіть, план відповіді про *серцевий м'яз*.

Завдання 3. Answer /Відповідайте.

1. Що відбувається під час скорочення серцевого м'яза?
2. Чому відповідає кожен цикл скорочення і розслаблення?

3. Як працює серцевий м'яз?
4. Скільки разів серцевий м'яз скорочується?
5. Скільки серце робить ударів?

Завдання 4. Choose correct answers / Виберіть правильні відповіді.

1. Правий “насос” одержує по венах бідну на кисень кров і надсилає її по артеріях до легенів, де вона насичується киснем.

2. Серцевий м'яз людини працює без зупинки протягом усього життя, встигаючи скоротитися понад 70 разів.

3. З кожним ударом серце перекачує приблизно 70 мл крові.

4. Оскільки в організмі близько 4,5 000 мл (4,5 л) крові, уся кров проходить через серце за хвилину.

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: ЩО? виштовхується КУДИ?, ЩО? працює ЯК?/ Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: ЩО? виштовхується КУДИ?, ЩО? працює ЯК?

LESSON 12

Pulse.

Characteristics of the process.

Grammatical constructions:

ЩО? відповідає ЧОМУ?, ЩО? залежить від ЧОГО?

Пульс.

Характеристика процесу.

Граматичні конструкції:

ЩО? відповідає ЧОМУ?, ЩО? залежить від ЧОГО?

Methodological support of class /
Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька Л.І., Соловійова О.В., Кужелева Л.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук Л.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5. Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6. Чистякова А.Б., Селіверстова Л.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Characterize process of beating of pulse, basing on the text «Heart» / Охарактеризуйте процес, що

стосується частотності ударів пульсу, опираючись на текст «Серце».

Завдання 2. Answer / Відповідайте.

1. Як працює серцевий м'яз людини?
2. Скільки разів скорочується серцевий м'яз людини?
3. Скільки ударів за хвилину робить серце?
4. Від чого залежить частота пульсу?
5. Скільки крові серце перекачує?
6. Скільки крові в організмі людини?

Завдання 3. Choose correct answer on the question Що? витрачає Що? / Виберіть, правильну відповідь на питання Що? витрачає Що?

1. Серце працює як м'язовий насос у грудях, перекачуючи кров по організму.

2. Серце схоже на м'язовий мішок з чотирма камерами – ліве і праве передсердя, лівий і правий шлуночок.

3. Серце – це система двох “насосів”, розділених м'язовою перетинкою.

4. Під час навантажень організм витрачає більше енергії і кисню, тому серце б'ється частіше і перекачує більше крові з кожним ударом.

Завдання 4. Characterize pulse / Охарактеризуйте, пульс.

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: Що? відповідає ЧОМУ?, Що? залежить від ЧОГО? / Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: Що? відповідає ЧОМУ?, Що? залежить від ЧОГО?

LESSON 13

The brain is an organ of the central nervous system.

Main parts of the brain.

Characteristics of the subject by constituent parts and functions.

Grammatical constructions:

ЩО? складається з ЧОГО?,

ЩО? керує ЧИМ?, ЩО? відповідає за ЩО?

Головний мозок - орган ЦНС.

Основні частини мозку.

Характеристика предмета за складовими частинами і функціями.

Граматичні конструкції:

ЩО? складається з ЧОГО?,

ЩО? керує ЧИМ?, ЩО? відповідає за ЩО?

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька Л.І.,

Соловйова О.В., Кужелева Л.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4.Гайдук Л.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5.Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6.Чистякова А.Б., Селіверстова Л.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Read and memorize the following words and words combinations of the theme «Brain is an organ of Central Nervous System» / Прочитайте і запам'ятайте слова і словосполучення до теми «Головний мозок – орган центральної нервової системи».

1. мозок – brain
2. нерв; нервовий – nerve; nervous
3. керувати – to rule; to govern
4. відповідати – **(my)** to be responsible (for)
5. мислення – thinking
6. пам'ять – memory
7. відчуття – sensation
8. в середньому – on the average
9. важити – to weight
10. подавати / подати – to convey; to give

11.тіло клітини (дендрит) – body of the cell (dendrite)

12.немовби - as if; as though; like

13.дріт – wire

14.досягати – to reach, to arrive (to); to come up (to)

15.місце призначення – destination

Завдання 2. Read and translate the text «Brain is an organ of Central Nervous System» / Прочитайте та перекладіть текст «Головний мозок – орган центральної нервової системи».

ГОЛОВНИЙ МОЗОК – ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ

Мозок – головний орган центральної нервової системи. Він керує всім організмом і відповідає за процеси мислення, пам'ять, відчуття і мову.

Мозок дорослої людини у середньому важить 1,4 кг. Він складається з маленьких клітин, що подають електричні сигнали всім органам тіла по мережі нервових клітин, яка називається нервовою системою.

Мозок і нервова система складаються з мікроскопічних клітин, які називаються нервовими. Кожна нервова клітина складається з двох частин: тіла клітини (дендриту) та нервового волокна (аксону). Тіло клітини одержує сигнал від інших клітин і передає їх по нервовому волокну, немовби по тонкому телефонному дроту, до решти нервових клітин, доки сигнал не досягне місця свого призначення.

Завдання 3. Answer / Відповідайте.

1. Що таке мозок?
2. Чим керує мозок?

3. За що відповідає мозок?
4. Скільки важить мозок дорослої людини?
5. З чого складається мозок?
6. Що називається нервовою системою?
7. З чого складаються мозок і мозочок?

Завдання 4. Complete sentences / Закінчіть речення.

1. Мозок і нервова система складаються ..., які називаються ...
2. Кожна ... клітина складається з ... частин: ... та нервового ...
3. Тіло ... одержує сигнал від інших ... і передає їх по нервовому ..., немовби по тонкому телефонному дроту, до решти нервових ..., доки сигнал не досягне місця свого призначення.

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? керує ЧИМ?, ЩО? відповідає за ЩО? / Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? керує ЧИМ?, ЩО? відповідає за ЩО?

LESSON 14

Brain stem and cerebellum.

**Characteristics of the subject
by location and functions.**

Grammatical constructions:

ЩО? розміщується ДЕ?, ЩО? лежить ДЕ?,

ЩО? контролює ЩО?

*Стовбур мозку і мозочок.
Характеристика предмета
за місцезнаходженням та функціями.
Граматичні конструкції:
ЩО? розміщується ДЕ?, ЩО? лежить ДЕ?,
ЩО? контролює ЩО?*

**Methodological support of class /
Методичне забезпечення заняття:**

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька А.І., Соловйова О.В., Кужелева А.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук А.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5. Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6. Чистякова А.Б., Селіверстова А.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих

навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008.
384 с.

Завдання 1. Read and memorize the following words and words combinations of the theme «Brain stem and cerebellum» / Прочитайте і запам'ятайте слова і словосполучення до теми «Стовбур мозку і мозочок».

1. хребетні тварини – spinal animals
2. стовбур мозку – brain stem
3. півкуля – hemisphere
4. мозочок – small brain (cerebellum)
5. спина; спинний – back; spinal
6. основа – base, basis
7. пучок нервів – bundle (fascicle) of nerves
8. серцебиття – *мед.* palpitation of the heart; tachycardia
9. кров'яний тиск – blood pressure
10. травлення – *фізіол.* digestion
11. виділення – *фізіол.* secretion; excretion
12. життєдіяльність – vital activity
13. розміщуватися / розміститися – to be placed; to be disposed

Завдання 2. Read and translate the text «Brain stem and cerebellum» / Прочитайте та перекладіть текст «Стовбур мозку і мозочок».

СТОВБУР МОЗКУ І МОЗОЧОК

Усі хребетні тварини мають мозок, який можна розділити на три основні частини: стовбур мозку, півкулі головного мозку,

мозочок. Стовбур мозку і мозочок відповідають за функціонування систем та органів тіла.

Стовбур мозку лежить в основі головного мозку, що з'єднується зі спинним мозком (пучком нервів, які з'єднують мозок з іншими органами).

Він контролює автоматичні процеси, що відбуваються в організмі: серцебиття, дихання, температуру тіла, кров'яний тиск, травлення і виведення продуктів життєдіяльності.

Мозочок розміщується у задній частині головного мозку.

Завдання 3. Write 5 questions to the text «Brain stem and cerebellum» / Напишіть, 5 питань до тексту «Стовбур мозку і мозочок».

Завдання 4. Describe structure of the brain / Опишіть, структуру мозку. Tell about brain stem and cerebellum / Розкажіть, про стовбур мозку і мозочок.

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: ЩО? розміщується ДЕ?, ЩО? лежить ДЕ?, ЩО? контролює ЩО? / Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: ЩО? розміщується ДЕ?, ЩО? лежить ДЕ?, ЩО? контролює ЩО?

LESSON 15

Hemispheres of the brain. Characteristics of the subject by composition, location and functional features.

Grammatical constructions:

**ЩО? ділиться на ЩО?, ЩО? містить ЩО?,
ЩО? міститься ДЕ?, ЩО? відповідає за ЩО?**

Півкулі головного мозку. Характеристика предмета за складом, місцезнаходженням та функціональними ознаками.

Граматичні конструкції:

*ЩО? ділиться на ЩО?, ЩО? містить ЩО?,
ЩО? міститься ДЕ?, ЩО? відповідає за ЩО?*

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька А.І., Соловійова О.В., Кужелева А.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук А.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5. Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6. Чистякова А.Б., Селіверстова А.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих

навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008.
384 с.

Завдання 1. Read and memorize the following words and words combinations of the theme «Hemispheres of the brain» / Прочитайте і запам'ятайте слова і словосполучення до теми «Півкулі головного мозку».

- 1.основний відділ – main section (part)
- 2.великий мозок – cerebrum (great brain)
- 3.половина – half
- 4.міститися – to be placed; to be disposed
- 5.поверхня – surface
- 6.генерувати – to generate
- 7.всередині – inside
- 8.заповнений – filled (with)
- 9.передавати – to pass; to convey
- 10.надходити – to come to; to arrive (at, in)
- 11.рухальний сигнал – signal of motion (move)
- 12.найточніший спосіб – the most exact way (means)
- 13.певний – certain
- 14.таким чином – thus; in such a manner
- 15.плавний – easy, smooth
- 16.скоординований – coordinated
- 17.здаватися – to seem
- 18.однорідний - homogeneous
- 19.обробляти – to work up
- 20.розташований – disposed
- 21.слух – hearing
- 22.смак – taste

- 23.свідомість – consciousness
- 24.покидати – to leave
- 25.впливати – to have (make) an influence
- 26.протилежний бік – opposite (other) side
- 27.навпаки – contrary to
- 28.нервове волокно (аксон) – nerve-fibre
- 29.мозолисте тіло – callaus body (corpus callosum)

Завдання 2. Read and translate the text «Hemispheres of the brain» / Прочитайте та перекладіть текст «Півкулі головного мозку».

ПІВКУЛІ ГОЛОВНОГО МОЗКУ

Приблизно 90 відсотків людського мозку становить його основний відділ – великий мозок. Великий мозок ділиться на дві половини, які називаються *півкулями* і які містять сіру речовину мозку і білу речовину. Сіра речовина міститься на поверхні мозку і складається з тіл нервових клітин, що генерують сигнали. Біла речовина, яка лежить всередині, заповнена нервовими волокнами, що передають сигнали тілові.

Півкулі головного мозку відповідають за процеси мислення, пам'ять та відчуття. Коли від півкуль головного мозку надходять рухальні сигнали, мозочок сортує їх і в найточніший спосіб виконує, надсилаючи сигнали до певних м'язів таким чином, щоб рухи окремих м'язових груп були плавними і скоординованими.

Поверхня півкуль головного мозку в людини здається цілком однорідною, але різні її ділянки (частини) виконують різні функції. Одна ділянка (частина) одержує та обробляє сигнали, що надходять від органів зору. Друга відповідає за відчуття,

передаючи сигнали від шкіри. Просто перед нею розташований рухальний центр, який надсилає нервові сигнали м'язам. У мозку існують також ділянки (частини), відповідальні за слух, відчуття смаку та інші процеси, що відбуваються в організмі, а також за мовний центр. Процеси свідомості і мислення відбуваються у передній частині головного мозку. Нервові сигнали надходять до однієї півкулі і покидають її, впливаючи на протилежний бік тіла, тому сигнали з правого боку тіла приходять до лівої півкулі і навпаки. Півкулі мозку з'єднані пучком нервових волокон – мозолистим тілом.

**Завдання 3. Put the questions to the italicized words /
Поставте питання до виділених слів.**

1. Приблизно 90 відсотків людського мозку становить його основний відділ – *великий мозок*.
2. Великий мозок ділиться на дві половини, які називаються *півкулями*.
3. Півкулі містять *сіру речовину* мозку і *білу речовину*.
4. Сіра речовина міститься на *поверхні мозку*.
5. *Біла речовина*, яка лежить всередині, заповнена нервовими волокнами, що передають сигнали тілові.
6. Півкулі головного мозку відповідають за *процеси мислення, пам'ять та відчуття*.

Завдання 4. Complete sentences / Закінчіть речення.

1. Коли від півкуль головного мозку надходять ...
2. Поверхня півкуль головного мозку в людини здається ...
3. У мозку існують також ділянки (частини), відповідальні за ...
4. Процеси свідомості і мислення відбуваються у ...
5. Півкулі мозку з'єднані пучком нервових волокон – ...

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: ЩО? ділиться на ЩО?, ЩО? містить ЩО?, ЩО? міститься ДЕ?, ЩО? відповідає за ЩО? / Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: ЩО? ділиться на ЩО?, ЩО? містить ЩО?, ЩО? міститься ДЕ?, ЩО? відповідає за ЩО?

LESSON 16

Hemispheres of the brain.

Characteristics of the direction of movement.

Grammatical constructions:

ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? приходить КУДИ?

Півкулі головного мозку.

Характеристика напрямку руху.

Граматичні конструкції:

ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? приходить КУДИ?

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум

з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька Л.І., Соловійова О.В., Кужелева Л.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4.Гайдук Л.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5.Українська мова як іноземна для англومовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6.Чистякова А.Б., Селіверстова Л.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Retell the text «Hemispheres of the brain» / Перекажіть, текст «Півкулі головного мозку».

Завдання 2. Choose correct answer / Виберіть, правильну відповідь.

1. Великий мозок ділиться на три половини, які називаються *півкулями* і які містять сіру речовину мозку і білу речовину.

2. Великий мозок ділиться на дві половини, які називаються *півкулями* і які містять сіру речовину мозку і білу речовину.

3. Великий мозок ділиться на чотири половини, які називаються *півкулями* і які містять сіру речовину мозку і білу речовину.

Завдання 3. Choose correct answer / Виберіть, правильну відповідь.

1. Мозочок відповідає за процеси мислення, пам'ять та відчуття.

2. Півкулі головного мозку відповідають за процеси мислення, пам'ять та відчуття.

3. Сіра речовина відповідає за процеси мислення, пам'ять та відчуття.

4. Біла речовина відповідають за процеси мислення, пам'ять та відчуття.

Завдання 4. Insert correct preposition / Вставте, потрібний прийменник.

1. Сіра речовина міститься ... поверхні мозку і складається ... тіл нервових клітин, що генерують сигнали.

2. Поверхня півкуль головного мозку ... людини здається цілком однорідною.

3. ... мозку існують також ділянки (частини), відповідальні за слух, відчуття смаку та інші процеси, що відбуваються в організмі.

4. Процеси свідомості і мислення відбуваються ... передній частині головного мозку.

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? приходить КУДИ? / Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? приходить КУДИ?

LESSON 17

Nervous system of human.

Characteristics of the subject by structure.

Grammatical constructions:
ЩО? зв'язане з ЧИМ?, ЩО? складає ЩО?

Нервова система людини.

Характеристика предмета за структурою.

Граматичні конструкції:

ЩО? зв'язане з ЧИМ?, ЩО? складає ЩО?

Methodological support of class /
Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англомовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англомовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька Л.І., Соловійова О.В., Кужелева Л.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук Л.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6. Чистякова А.Б., Селіверстова Л.І. та ін. Українська мова

для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Read and memorize the following words and words combinations of the theme «Nervous system of human» / Прочитайте і запам'ятайте слова і словосполучення до теми «Нервова система людини».

1. нервова система – nervous system
2. спинний мозок – spinal cord
3. сенсорні нерви – sensory nerves
4. передавати – to transfer
5. відчуття – feeling
6. рухальні нерви – motor nerves
7. нести – to carry
8. складати – to form; to compose
9. периферійний – peripheral

Завдання 2. Read and translate the text «Nervous system of human» / Прочитайте та перекладіть текст «Нервова система людини».

НЕРВОВА СИСТЕМА ЛЮДИНА

Головний мозок пов'язаний з нервовою системою через спинний мозок. Сенсорні нерви передають інформацію про відчуття до головного мозку. Рухальні нерви несуть сигнали від мозку до м'язів. Головний і спинний мозок складають центральну нервову систему, нерви в інших частинах тіла – периферійну нервову систему.

Завдання 3. Tell about central and peripheral nervous system / Розкажіть, про центральну і периферійну нервову систему.

**Завдання 4. Put the questions to the given sentences /
Поставте питання до поданих речень.**

1. Головний мозок пов'язаний з нервовою системою через спинний мозок.

2. Сенсорні нерви передають інформацію про відчуття до головного мозку.

3. Рухальні нерви несуть сигнали від мозку до м'язів.

4. Головний і спинний мозок складають центральну нервову систему, нерви в інших частинах тіла – периферійну нервову систему.

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: ЩО? зв'язане з ЧИМ?, ЩО? складає ЩО? / Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: ЩО? зв'язане з ЧИМ?, ЩО? складає ЩО?

LESSON 18

Respiratory system.

Characteristics of the subject by structure.

Grammatical constructions:

ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? оточене ЧИМ?

Characteristics of the process by its place of occurrence.

Grammatical constructions:

ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? проникає КУДИ?

Система дихання.

Характеристика предмета за будовою.

Граматичні конструкції:

ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? оточене ЧИМ?

Характеристика процесу за його місцем перебігу.

Граматичні конструкції:

ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? проникає КУДИ?

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька А.І., Соловйова О.В., Кужелева А.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук А.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5. Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6. Чистякова А.Б., Селіверстова А.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих

навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008.
384 с.

Завдання 1. Read and memorize the following words and words combinations of the theme «Respiratory system» / Прочитайте і запам'ятайте слова і словосполучення до теми «Система дихання».

1. легеня (i) – lung (s)
2. дихати; дихання – to breathe, to respire; breathing, respiration
3. постачати – to supply (with), to provide with
4. звільняти / звільнити – to free/ to set free
5. вуглекислий газ – carbonic acid gas
6. горло – throat
7. трахея – trachea
8. істота – breather, creature
9. зокрема – in particular
10. вдихати; вдих – to breathe in, to inhale; breath/inhalation
11. вибирати – **(тут)** to take out, to extract
12. завдяки – to thanks to
13. діафрагма – *анат.* diaphragm, midriff
14. нижче – lower
15. ребро; міжреберний – *анат.* rib; which is among ribs
16. скорочуватися – to be shortened; *анат.* to be contracted
17. збільшуватися в об'ємі – to increase (enlarge) in capacity (volume)
18. наповнюватися – to fill; to be filled
19. альвеола – *анат.* alveolus, alveole
20. видихати; видих – to breathe out; expiration

21. розслаблятися / розслабитися – to be weakened, to be enervate

22. попередній стан – preceding (previous) state

23. назовні – out, outside

24. дихальні шляхи – respiratory tracts

25. оболонка – *анат.* membrane

26. плевра – *анат.* pleura

27. пухирець – small blister

28. припливати – to swim to

29. розгалужуватись – to branch, to divide into branches

30. проникати крізь – to penetrate; to filter through

31. потрапляти – to get (into)

32. ставати / стати – to become

33. насичений – *хім.* saturated

34. позбавитися / позбавлятися – to get rid of

Завдання 2. Read and translate the text «Respiratory system» / Прочитайте та перекладіть текст «Система дихання».

СИСТЕМА ДИХАННЯ

Система дихання постачає клітини тіла киснем і звільняє їх від вуглекислого газу. Вона складається з носа, горла, трахеї і легенів.

Кисень життєво необхідний практично всім живим істотам. Зокрема й людині. Коли ми робимо вдих, повітря надходить до легенів, де з нього вибирається кисень, який надходить у кров і розноситься нею до всіх органів. Цей процес відбувається завдяки роботі двох груп м'язів – діафрагми, розташованої

нижче легенів, та міжреберних м'язів, розміщених перед легеньми.

Під час вдиху міжреберні м'язи скорочуються, і ребра рухаються вгору і вперед, завдяки чому легені збільшуються в об'ємі і наповнюються повітрям через ніс, горло і трахею. Під час видиху діафрагма та грудні м'язи розслаблюються, і легені повертаються у попередній стан, виштовхуючи назвні вуглекислий газ. Цей процес називається диханням, а легені, дихальні шляхи, горло і ніс – системою дихання. Кожна легень оточена тонкою оболонкою – плеврою і складається з повітряних трубочок, кровоносних судин та мільйонів маленьких легеньвих пухирців (альвеол).

Бідна на кисень кров припливає до легень по легенькій артерії. Розгалужуючись, вона утворює широку мережу мікроскопічних кровоносних судин (капілярів), які оточені пухирцями (альвеолами). Кисень з повітря, що міститься у кожній альвеолі, легко проникає через її тонку оболонку і стінки капіляра, потрапляючи у кров. При цьому кров стає яскраво-червоною. Потім через легеньку вену насичена киснем кров іде до всіх органів.

Дихальна система не тільки постачає організм киснем, але й допомагає йому позбавитися вуглекислого газу. Він проникає з крові в альвеоли і видихається з повітрям.

Завдання 3. Answer / Відповідайте.

1. Яка система людського організму постачає клітини тіла киснем і звільняє їх від вуглекислого газу?
2. З чого складається система дихання?
3. Що відбувається під час вдиху ?
4. Що відбувається під час видиху ?
5. Чим оточена кожна легень?

6. З чого складається легеня?
7. Як називають легеневі пухирці?

Завдання 4. Complete sentences / Закінчіть, речення.

1. Під час видиху діафрагма та грудні м'язи ...
2. Легені, дихальні шляхи, горло і ніс називаються ...
3. Кожна легеня оточена тонкою оболонкою – ...
4. Бідна на кисень кров припливає до ...
5. Дихальна система не тільки постачає організм ...

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? оточене ЧИМ? / Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? оточене ЧИМ?

LESSON 19

Respiratory system.

Characteristics of the subject by structure.

Grammatical constructions:

ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? оточене ЧИМ?

Characteristics of the process by its place of occurrence.

Grammatical constructions:

ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? проникає КУДИ?

Система дихання.

Характеристика предмета за будовою.

Граматичні конструкції:

ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? оточене ЧИМ?

Характеристика процесу за його місцем перебігу.

Граматичні конструкції:

ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? проникає КУДИ?

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька А.І., Соловйова О.В., Кужелева А.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук А.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5. Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6. Чистякова А.Б., Селіверстова А.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Retell the text of the lesson 19 / Перекажіть, текст уроку 19.

Завдання 2. Make up a plan of your answer about respiratory system / Укладіть, план відповіді про систему дихання.

Завдання 3. Put to sentences all possible questions / Поставте, до речень всі можливі питання.

1. Дихальна система не тільки постачає організм киснем, але й допомагає йому позбавитися вуглекислого газу.

2. Система дихання постачає клітини тіла киснем і звільняє їх від вуглекислого газу.

Завдання 4. Insert necessary words / Вставте необхідні слова.

1. Система ... постачає клітини тіла ... і звільняє їх від ... газу. Вона складається з ..., ..., ... і

2.... життєво необхідний практично всім живим істотам. Зокрема й людині.

3. Коли ми робимо ..., повітря надходить до ..., де з нього вибирається кисень, який надходить у кров і розноситься нею до всіх органів.

4.Цей процес відбувається завдяки роботі двох груп м'язів – ..., розташованої нижче ..., та міжреберних ..., розміщених перед

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? проникає КУДИ? / Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: ЩО? надходить КУДИ?, ЩО? проникає КУДИ?

LESSON 20

Stomach and digestive system.

Characteristics of the subject by structure, functions, and component parts.

Grammatical constructions:

**ЩО? включає ЩО?, ЩО? виділяє ЩО?,
ЩО? розщеплює ЩО?, ЩО? виробляє ЩО?,
ЩО? перетравлює ЩО?**

Шлунок і система травлення.

*Характеристика предмета за будовою, функціями,
і складовими частинами.*

Грамаіичні конструкції:

*ЩО? включає ЩО?, ЩО? виділяє ЩО?,
ЩО? розщеплює ЩО?, ЩО? виробляє ЩО?,
ЩО? перетравлює ЩО?*

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька Л.І., Соловійова О.В., Кужелева Л.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук Л.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо

українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5.Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6.Чистякова А.Б., Селіверстова Л.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Read and memorize the following words and words combinations of the theme «Digestive system» / Прочитайте і запам'ятайте слова і словосполучення до теми «Система травлення».

- 1.шлунок – stomach
- 2.система травлення – digestive system
- 3.кишечник – *анат.* bowels; intestines
- 4.перетравлювати / перетравити – to digest
- 5.засвоювати / засвоїти; засвоєння – **(тут)** to assimilate; assimilation
- 6.забезпечувати / забезпечити; забезпечення – to guarantee; guarantee
- 7.ріст – growth
- 8.оновлення – renewal; *хім.* regeneration
- 9.травний тракт – digestive tract
10. горлянка = гортань – *анат.* larynx
11. стравохід – *анат.* gullet, esophagus

12. тонка кишка = дванадцятипала кишка – *анат.* duodenum
13. товста кишка – *анат.* large intestine
14. анальний отвір – anus
15. жувати, пережовувати / пережувати; пережовування – to chew; mastication
16. перетворювати / перетворити – to change, to transform
17. кашка – pap, mush, thin gruel
18. змішуватися / змішатися – to be mixed
19. травний сік – digestive juice
20. залоза – gland
21. виділяти / виділити – *фізіол.* to secrete, to exude
22. слина – saliva
23. зволожувати / зволожити – to wet, to damp, to moisten
24. містити – to hold, to contain
25. фермент – ferment
26. розщеплювати / розщепити – to split, to break up
27. крохмаль – starch
28. соляна кислота – hydrochloric acid
29. тонкий кишечник – *анат.* duodenum
30. товщина – thickness
31. довжина – length
32. ворсинка – *фізіол.* fibre
33. всмоктувати / всмоктати – to suck (in), to imbibe, to absorb
34. слизова оболонка – *анат.* mucous membrane
35. підшлункова залоза – *анат.* pancreas
36. напівперетравлений – half-digested
37. печінка – liver
38. жовч – gall

39. накопичуватися = нагромаджуватися – to be piled, to be accumulated
40. жовчний міхур – (gall) bladder
41. жир – fat
42. ...доги, доки... - till, until
43. шкідливий – harmful
44. потрапляти / потрапити – to get
45. напіврідкий – half-liquid, half-fluid
46. фекалії – excrements, faeces, faecal
47. пряма кишка – *анат.* rectum
48. задньопрохідний отвір (анус) - anus

Завдання 2. Read and translate the text «Digestive system»
/ Прочитайте та перекладіть текст «Система травлення».

СИСТЕМА ТРАВЛЕННЯ

Шлунок і кишечник перетравлюють їжу, засвоюючи з неї поживні речовини, необхідні для забезпечення організму енергією, росту та оновлення його клітин.

Шлунок – найширша частина травного тракту, довгої трубки в організмі, яка починається ротовою порожниною, що включає горлянку, стравохід, шлунок, тонку і товсту кишку, і закінчується анальним отвором.

У роті їжа пережовується і перетворюється на кашку, яка добре змішується з травними соками. Три пари залоз у ротовій порожнині виділяють слину, яка зволожує їжу і містить ферменти, що розщеплюють крохмаль і цукор.

У шлунку їжа змішується з соляною кислотою та травними ферментами. Звідси вона надходить до тонкого кишечника, товщина якого приблизно 4 см, а довжина – 6 м. Його стінки

вкриті тисячами ворсинок довжиною близько 1 мм кожна. Завдяки цьому поверхня, яка всмоктує поживні речовини, значно збільшується. Слизова оболонка тонкого кишечника і розміщена поруч підшлункова залоза виділяють сильні ферменти, які розщеплюють хімус (напівперетравлену їжу).

Печінка виробляє ще один травний сік – жовч, яка накопичується у жовчному міхурі. Жовч найкраще перетравлює жир, який міститься в їжі. З кишечника кров надходить до печінки, яка накопичує частину засвоєних поживних речовин і перетворює глюкозу (цукор) на глікоген – особливий вид крохмалю, що зберігається в ній доти, доки організмові не буде потрібна глюкоза. Тут же розщеплюються шкідливі речовини, які потрапили до організму, наприклад алкоголь.

Неперетравлена їжа надходить до товстої кишки. Її товщина – близько 6 см, а довжина – 1,5 м. Напіврідкі фекалії накопичуються в кінці травного тракту – прямої кишки, а потім виводяться з організму через задньопрохідний отвір (анус).

Завдання 3. Put 5-7 questions to the text «Digestive system» / Поставте 5-7 питань до тексту «Система травлення».

Завдання 4. Translate / Перекладіть.

Stomach –

digestive system –

bowels; intestines –

to digest –

digestive tract –

larynx –

gullet, esophagus –

duodenum –

large intestine –

to chew –
digestive juice –
gland –
saliva –
hydrochloric acid –
duodenum –
mucous membrane –
pancreas –
liver –
gall –
(gall) bladder –
rectum –

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: ЩО? включає ЩО?, ЩО? виділяє ЩО? / Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: ЩО? включає ЩО?, ЩО? виділяє ЩО?

LESSON 21

Stomach and digestive system.

Characteristics of the subject by structure, functions, and component parts.

Grammatical constructions:

**ЩО? включає ЩО?, ЩО? виділяє ЩО?,
ЩО? розщеплює ЩО?, ЩО? виробляє ЩО?,
ЩО? перетравлює ЩО?**

Шлунок і система травлення.

Характеристика предмета за будовою, функціями,

і складовими частинами.

Граматичні конструкції:

*ЩО? включає ЩО?, ЩО? виділяє ЩО?,
ЩО? розщеплює ЩО?, ЩО? виробляє ЩО?,
ЩО? перетравлює ЩО?*

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька А.І., Соловійова О.В., Кужелева А.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук А.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5. Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6. Чистякова А.Б., Селіверстова А.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008.

Завдання 1. Retell the text «Digestive system» / Перекажіть, текст «Система травлення».

Завдання 2. Answer / Відповідайте.

1. Що перетравлює їжу?
2. Що засвоюється з їжі?
3. Що таке шлунок?
4. На що перетворюється їжа?
5. З чим змішується їжа у шлунку?
6. Яка товщина та довжина тонкого кишечника?
7. Що виробляє печінка?
8. Де накопичується жовч?
9. Що перетравлює жовч?

Завдання 3. Choose correct answer / Виберіть, правильну відповідь.

1. Неперетравлена їжа надходить до товстої кишки, її товщина – близько 6 см, а довжина – 1,5 м.

2. Неперетравлена їжа надходить до печінки, її товщина – близько 6 см, а довжина – 1,5 м.

3. Неперетравлена їжа надходить до шлунку, її товщина – близько 6 см, а довжина – 1,5 м.

4. Неперетравлена їжа надходить до підшлункової, її товщина – близько 6 см, а довжина – 1,5 м.

Завдання 4. Write the words in brackets in correct grammatical form / Напишіть, слова у дужках у правильній граматичній формі.

1. Шлунок і кишечник перетравлюють (їжа), засвоюючи з неї (поживні речовини), необхідні для забезпечення (організм) енергією, росту та оновлення його клітин.

2.Шлунок – найширша частина (травний тракт), довгої трубки в організмі, яка починається (ротова порожнина), що включає (горлянка, стравохід, шлунок, тонка і товста кишка), і закінчується анальним отвором.

3.У роті їжа пережовується і перетворюється на (кашка), яка добре змішується з травними соками.

4.Три пари залоз у ротовій порожнині виділяють (слина), яка зволожує (їжа) і містить (ферменти), що розщеплюють (крохмаль і цукор).

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: ЩО? розщеплює ЩО?, ЩО? виробляє ЩО?, ЩО? перетравлює ЩО? / Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: ЩО? розщеплює ЩО?, ЩО? виробляє ЩО?, ЩО? перетравлює ЩО?

LESSON 22

Kidneys and excretory system.

**Characteristics of the subject by composition,
shape and location.**

Characteristics of the process.

Grammatical constructions:

ДЕ? утворюється ЩО?, ЩО? відповідає за ЩО?,

ЩО? має форму ЧОГО?,

ЩО? розміщене ДЕ?,

у ЧОМУ? Є ЩО?, ЩО? оточене ЧИМ?

Нирки і система виділення.

*Характеристика предмета за складом,
формою та місцезнаходженням.*

Характеристика процесу.

Граматичні конструкції:

ДЕ? утворюється ЩО?, ЩО? відповідає за ЩО?,

ЩО? має форму ЧОГО?,

ЩО? розміщене ДЕ?,

у ЧОМУ? Є ЩО?, ЩО? оточене ЧИМ?

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька Л.І., Соловійова О.В., Кужелева Л.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4. Гайдук Л.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5. Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6.Чистякова А.Б., Селіверстова Л.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Read and memorize the following words and words combinations of the theme «Excretion system» / Прочитайте і запам'ятайте слова і словосполучення до теми «Система виділення».

1. нирка – kidney
2. шлак – slag, cinder
3. надлишок – surplus
4. виводити / вивести; виведення (екскреція) – to take out, to lead out, to pass out, to excrete; excretion
5. у вигляді – in the form (shape) of
6. сеча (урина) – *анат.* urine
7. відходи – waste, waste material
8. важливий - important
9. екскреторна система = система виділення
10. рідкі відходи – liquid wastes
11. шар – layer
12. квасоля – French bean, kidney bean
13. тулуб – body, trunk
14. хребет – *анат.* spine, spinal column
15. очищатись / очиститись – *хім.* to be rectified; to be purified
16. навантаження – load
17. тому що – because
18. видаляти / видалити – to take out
19. кора – *анат.* cortex
20. нефрон – *мед.* nephron

- 21.вузлик – small knot
- 22.клубочок – small clew
- 23.подвійний – double
- 24.капсула – capsule
- 25.в міру проходження – to extent (in measure) of going through (passing)
- 26.проникати / проникнути – to penetrate
- 27.витікати / витекти – to flow out, to run out
- 28.петля – loop; kink
- 29.корисні речовини – useful stuffs (substances)
- 30.амінокислота – amid acid
- 31.потрапляти / потрапити – to get
- 32.певна кількість – certain (definite) quantity
- 33.зворотний – reverse
- 34.всмоктувати / всмоктати; всмоктування – to suck, to imbibe, to absorb; imbibition, absorption
- 35.реабсорбація – reabsorption
- 36.внутрішній – inside, internal
- 37.сердовище – surroundings, media = medium
- 38.забезпечувати – to guarantee
- 39.галість – stability
- 40.непотрібний – unnecessary, useless
- 41.ниркова миска – *анат.* pelvis of the kidney
- 42.сечовід – *анат.* ureter
- 43.сечовий міхур – *анат.* bladder
- 44.скорочення – *мед.* contraction
- 45.випорожняти / випорожнити – *фізіол.* to void, to empty out
- 46.видавлювати / видавити – to press out
- 47.сечовивідний канал (уретра) – сечівник - *анат.* Urethra

Завдання 2. Read and translate the text «Excretion system» / Прочитайте та перекладіть текст «Система виділення».

СИСТЕМА ВИДІЛЕННЯ

Нирки – життєво важливі органи. Вони відфільтровують з крові всі шлаки і надлишок води, які потім виводяться з організму у вигляді сечі.

У процесі життєдіяльності в людському організмі утворюються різні відходи. Ці речовини збираються з усіх органів за допомогою кровоносної системи і надходять до нирок, де відфільтровуються з крові. Нирки – найважливіша частина екскреторної системи людського тіла, яка відповідає за виведення (екскрецію) з організму рідких відходів життєдіяльності.

В організмі людини є дві нирки. Вони мають форму квасолі, розміщені у нижній частині тулуба, з обох боків хребта. Вони одержують кров через ниркові артерії, а після того, як кров очистилась, вона надходить до ниркових вен. Навантаження на нирки дуже велике, тому що кров проходить через них приблизно 350 разів на день, а це - 1700 літрів! За їхньою допомогою з організму видаляється близько 1,5 л сечі.

Нирки складаються з двох шарів. Зовнішній шар, чи ниркова кора, містить близько мільйона маленьких фільтрів, які називаються нефронами. У кожному нефроні є маленький вузлик мікроскопічних кров'яних каналів, чи капілярів. Цей вузлик називається клубочком. Він оточений подвійною оболонкою – капсулою Боумена. Вода, мінерали, солі і шлаки в міру проходження крові через клубочок, проникають у цю

капсулу. Потім усі ці речовини повільно витікають з капсули довгою тонкою **U** – подібною трубкою, яка називається нефроною петлею, чи петлею Хенле, і розміщена у внутрішньому, мозковому, шарі нирки.

Кожна нефронна петля оточена капілярами, через які корисні для організму речовини, наприклад амінокислоти, глюкоза, мінерали і солі, знову потрапляють у кров з певною кількістю води, у якій вони розчинені. Це зворотнє всмоктування називається реабсорбцією, яка залежить від стану внутрішнього середовища організму і забезпечує її сталість.

Непотрібні організмові речовини утворюють урину (сечу), яка збирається у так званій нирковій мисці, розміщеній усередині нирки. Звідти вона надходить до сечоводу, а потім до сечового міхура в нижній частині тіла. При скороченні м'язів у його стінках сечовий міхур випорожнюється, видавляючи сечу через трубку, яка називається уретра, або сечовивідний канал.

Завдання 3. Translate / Перекладіть.

Kidney –

to take out, to lead out, to pass out, to excrete; excretion –

urine –

waste, waste material –

екскреторна система = система виділення –

body, trunk –

spine, spinal column –

xim. to be rectified; to be purified –

load –

мед. nephron –

capsule –

to extent (in measure) of going through (passing) –

to penetrate –

useful stuffs (substances) –
amid acid –
reabsorption –
анат. pelvis of the kidney –
анат. ureter –
анат. bladder –
фізіол. to void, to empty out –
сечівник - *анат.* Urethra –

Завдання 4. Complete sentences / Закінчіть речення.

1. Нирки – ... Вони відфільтровують з ... і ..., які потім виводяться з організму у вигляді сечі.

2. У процесі ... в людському організмі утворюються різні відходи.

3. Ці речовини збираються з усіх органів за допомогою кровоносної системи і надходять до нирок, де відфільтровуються з крові.

4. Нирки – найважливіша частина ... людського тіла, яка відповідає за виведення (екскрецію) з організму рідких відходів життєдіяльності.

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: ДЕ? утворюється ЩО?, ЩО? відповідає за ЩО?, ЩО? має форму ЧОГО?/ Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: ДЕ? утворюється ЩО?, ЩО? відповідає за ЩО?, ЩО? має форму ЧОГО?

LESSON 23

Kidneys and excretory system.

**Characteristics of the subject by composition,
shape and location.**

Characteristics of the process.

**Grammatical constructions: ДЕ? утворюється ЩО?,
ЩО? відповідає за ЩО?, ЩО? має форму ЧОГО?,
ЩО? розміщене ДЕ?,
у ЧОМУ? Є ЩО?, ЩО? оточене ЧИМ?**

Нирки і система виділення.

*Характеристика предмета за складом,
формою та місцезнаходженням.*

Характеристика процесу.

*Граматичні конструкції: ДЕ? утворюється ЩО?,
ЩО? відповідає за ЩО?, ЩО? має форму ЧОГО?,
ЩО? розміщене ДЕ?,
у ЧОМУ? Є ЩО?, ЩО? оточене ЧИМ?*

Methodological support of class /

Методичне забезпечення заняття:

1. Чикайло І.В. Людина (будова тіла, органи та його системи) для студентів II – го курсу медичного факультету англomовного відділення). Львів: ЛНМУ, 2018. 42 с.

2. Чикайло І. В. Українська мова: методичні розробки для студентів 2 курсу англomовного відділення. Львів: ЛНМУ, 2019. 23 с.

3. Вчимо українську мову самостійно. Частина I. Практикум з української мови для самостійної роботи слухачів-іноземних громадян довузівського етапу підготовки./ Васецька Л.І., Соловйова О.В., Кужелева Л.М. – Запоріжжя, 2019. 158 с.

4.Гайдук Л.П., Давидова І.В. Читаємо і говоримо українською мовою: Збірник текстів для домашнього читання для слухачів Центру підготовки іноземних громадян з дисципліни «Українська мова як іноземна». Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. 124 с.

5.Українська мова як іноземна для англomовних студентів-медиків / За ред. проф. С. М. Луцак. Кн.2. К.: Медична книга, 2019. 456 с.

6.Чистякова А.Б., Селіверстова Л.І. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Видавництво «Індустрія», 2008. 384 с.

Завдання 1. Answer / Відповідайте.

1. Що таке нирки?
2. Що відфільтровують нирки?
3. Коли в людському організмі утворюються різні відходи?
4. За допомогою чого ці речовини збираються з усіх органів і надходять до нирок?
5. Який орган людського організму належить до екскреторної системи тіла людини?
6. Скільки нирок є в людському організмі?
7. Як працюють нирки?

Завдання 2. Tell about structure and work of kidneys, and also their location in human organism / Розкажіть, про структуру та роботу нирок, а також їхнє місцезнаходження у людському організмі.

Завдання 3. Put the words in brackets in correct grammatical form / Поставте слова у дужках у правильній граматичній формі.

1. Вони мають форму (квасоля), розміщені у (нижня частина тулуба), з обох боків (хребет).

2. Вони одержують (кров) через (ниркові артерії), а після того, як кров очистилась, вона надходить до (ниркові вени).

3. (Навантаження) на (нирки) дуже велике, тому що (кров) проходить через них приблизно 350 разів на день, а це - 1700 літрів!

4. За їхньою допомогою з (організм) видаляється близько 1,5 л (сеча).

5. (Нирки) складаються з (два шари).

6. (Зовнішній шар, чи ниркова кора), містить близько мільйона маленьких фільтрів, які називаються (нефрони).

Завдання 4. Choose correct answer / Виберіть, правильну відповідь.

1. У кожному нефроні є маленький вузлик мікроскопічних кров'яних каналів, чи капілярів. Цей вузлик називається клубочком. Він оточений подвійною оболонкою – капсулою *Боумена*.

2. Вода, мінерали, солі і шлаки в міру проходження кров через клубочок, проникають у цю капсулу. Потім усі ці речовини повільно витікають з капсули довгою тонкою **В**- подібною трубкою, яка називається нефроновою петлею, чи петлею Хенле, і розміщена у внутрішньому, мозковому, шарі нирки.

3. Кожна нефронна петля оточена **U**- подібними капілярами, через які корисні для організму речовини, наприклад амінокислоти, глюкоза, мінерали і солі, знову потрапляють у кров з певною кількістю води, у якій вони розчинені.

4. Це зворотнє всмоктування називається абсорбцією, яка залежить від стану внутрішнього середовища організму і забезпечує її сталість.

5. Непотрібні організмові речовини утворюють урину (сечу), яка збирається у так званій нирковій мисці, розміщеній у нефронах.

Завдання 5. Make up sentences according to the grammatical models: ЩО? розміщене ДЕ?, у ЧОМУ? Є ЩО?, ЩО? оточене ЧИМ? / Укладіть, речення, що відповідають граматичним конструкціям: ЩО? розміщене ДЕ?, у ЧОМУ? Є ЩО?, ЩО? оточене ЧИМ?